

DN Jammerbugt

Formand: Søren Rosenberg,
Perikumvej 18 - 9440 Aabybro
Telefon: 30 24 18 34 - jammerbugt@dn.dk

Til: Jammerbugt Kommune
Jammerbugt Kommune
Toftevej 43
9440 Aabybro
plan@jammerbugt.dk

28. april 2020

Vedr. kommuneplantillæg om genopretning af Hellede Sø

Danmarks Naturfredningsforening har med stor interesse læst kommuneplantillægget nr. 29 og baggrundsmaterialet i forundersøgelsen, for en genopretning af Hellede Sø

DN er meget tilfreds med at Jammerbugt Kommune arbejder for en genskabelse af Hellede Sø. Naturgenopretninger er nogle af de værktøjer, man kan bruge for at opnå en større sammenhængende natur med øget biodiversitet. Men naturgenopretninger er også et redskab eller i sammenspil for at opnå et bedre miljø, klima og naturoplevelser med adgang til naturen.

Med en realisering af projektet naturgenopretning af Hellede Sø, er det muligt at ramme alle parameter.

Natur/Biodiversitet.

Tørvebunds laget giver mulighed for at opnå en sø med lav ph værdi, og som vil have karakter af brun vandet sø. En sjælden naturtype. De nuværende enge og de braklagte arealer er rimelige næringsfattige. Der kommer minimal tilførsel af vand for de omkring liggende arealer som Hune Bæk og de dyrkede jorde ved Kaasholm Avlsgaard, da der etableres en lav vold.

Ud over sø fladen vil projektet give en mosaik af forskellige naturtyper, da det vanddækkede areal vil være meget bestemt af årstiden og den aktuelle nedbørsmængde. Ferske enge, vådområde og mose med hængesæk (op mod den nordlige ende ved Hune Torp) - kan forventes.

Det vil give fine lavvandede områder, hvor vadefugle kan fouragere, spidsnuede frø få større yngle succes og hvor den eksisterende djævelsbid bestand kan spredes, således den sjældne sommerfugl hedepletvinge styrkes.

Vi vurderer også, at især trækfugle langs med vestkysten fra Aggertange og Vejlerne, her ved Hellede Sø kan få et tiltrængt stop inden Grenen eller modsat - på fuglenes videre færd.

I projektet graves der store mængder gytje jord lag op fra den tidligere søbund. Det skal bruges til det omkring liggende lave vold. Der vil ved udgravningen sikres et dybere vand niveau, således vil fisk, som karusse og evt. gedde og skaller med tiden opnå en bestand.

Klima gevinst.

Ved at vandmætte tørvejorden, vil det give en reduktion i drivhusgasudledningen.

Danmarks Naturfredningsforenings forslag til projektet.

- **Adgang til naturen**

I det materiale som er offentliggjort, står der ingen steder noteret ned med offentlighedens adgang. Det må være en forglemmelse.

DN vægter adgang til naturen meget højt, dermed ikke være sagt at der behøver at være en vandre rute omkring søen på toppen af volden. Man kunne have nogle centralt placeret fugletårne evt. ved pumpehusene, med formidling af området naturtyper og arter. Tilkørsels forholdene skal forbedres.

Området er i forvejen beliggende i et meget attraktivt turistområde, tæt på kystbyen Blokhus og forlystelsesparken Fårup Sommerland. Der er gode naturoplevelser at finde både i Sandmosen og Hune Plantage og realiseringen af Hellede Sø vil give endnu et argument for natur turisme til Jammerbugt Kommune. Nordsø ruten forløber meget tæt på den østlige side af projektområdet, det ville være naturligt at lægge ruten forbi, således dem som går Nordsø stien også kommer forbi søen.

I øvrigt vil det være utænkeligt ikke at lade offentligheden få adgang til området. Projektet bliver realiseret igennem en lavbundspulje, således at det er statslige offentlige midler som bliver benyttet til genopretning af Hellede Sø.

- **Natur typer**

Pga. det høje tørveindhold, indenfor projektområdet, så kan der med fordel planlægges for hængesæk og på sigt højmose. Det vil dog kræve en finjustering af højvandet, så vegetationen ikke druknes, men finder tid til at vokse med i højden. Man kunne med fordel arbejde for en hængesæk mose, grænsende op mod Hune Torp mosen, i den nordvestlige ende af projektområdet. Tørveunderlaget vil også give god grobund for en stor diversitet, på sigt med forskellige arter af tørvemos, klokkelyng, tranebær, hvid næbfrø og tue-kæruld som de dominerende arter, deraf flere sjældne insekter og svampe som er tilknyttet den sure ph værdi. Uden tvivl vil der med tiden også kunne findes rundbladet soldug.

Der er en god bestand af djævelsbid nordøst indenfor projektområdet og der ses mindst 10 larvespind fra sommerfuglen hedepletvinge i 2019. Den fremtidige vanddybde er estimeret til at være 0-0,25 meter, dvs. ved denne vanddybde, så kan larve og djævelsbid godt forenes med den fremtidige tilstand. De ferske enge og vådområder bør holdes lysåbne, også for at sikre endnu mere succes med hedepletvingen. Derfor vil en afgræsning af helårsgræssende og robuste kvægtyper som er forenelig med våde naturtyper være en fordel.

Indenfor projektområdet er der forskellige højde kvoter. Man kunne med fordel for fugle, planlægge en enkelt holm, med opgravet materiale, hvor ynglefugle f.eks. hættemågen kan yngle.

Afsluttende kommentar:

Hellede Sø blev afvandet fuldstændigt i ca. 1870. En hel del søer i Vendsyssel led samme skæbne. Nørre Økse Sø, Ingstrup Sø, Kettrup Sø, Trudslev Sø og Gårdbo Sø med flere.

Landbrugsjord blev indvundet ved disse tørlægningsarbejder, mens store naturværdier gik tabt. Vendsyssel mistede nogle af Nordeuropas vigtigste rasteplasser for fugle på træk til og fra deres ynglepladser i Nordskandinavien. Nu er tiden en anden. Mange af de tidligere søer, kan nu kun benyttes som landbrugsjord ved hjælp af dybe afvandingskanaler og pumpestationer eller ligger brak, efter endt udnyttelse af jordbrugsformål. Således er der ikke særlige dyrknings interesser, udover hø-slæt og afgræsning af enge ved Hellede Sø i dag.

DN Jammerbugt er meget positive for initiativet, genopretning af den historiske Hellede Sø er en tanke og vision som DN Jammerbugt har haft i mange år, og som er gentaget i vores hørings svar for Helhedsplaner igennem et årti, i et håb om at få Lundergaard Mose og Hellede Sø naturgenoprettet.

Med venlig hilsen

Søren Rosenberg,
formand for DN Jammerbugt

Agernæs på Nordfyn holdes tågen lysåbent med helårsgræssende dyr.